

ՅԻՊԵԱՅ ՎԱՆՔ

Յիպնայ վանքը կը գտնուէր Բյուզնդիայ գաւառի հիւսիսային արեւելեան կողմը. Սիփանայ սարին գոգը. համանուն զիւղին մօտ, Ռըմկէ քաղաքէն զէպի հարաւ. Եկեղեցին կառուցուած էր յանուն Ս. Ստեփանոսի վանքին համբաւաւոր սրբութիւնն էր վասիլ Թադաւորի Ս. Նշանը. Յիպնայ վանքը պատմութեան մէջ կ'երեւի կարճ պահ մը միայն, այսինքն 1393-1451. — Փիրղալէմիան, Նօտարք, էջ 53, 77: Ոսկեան, Վասպուրականի վանքերը, Ա., էջ 135: Յիպնայ վանքին առաջնորդներուն մասին որոշ տեղեկութիւններ չկան: Կարելի է յիշել հետեւեալ երկու անունները.

1. — Գրիգոր Վրդ. Խլաթեցի, Մերեմն, 1417-25, աշակերտ Ապրակունեցի Սարգիսի և Տաթևայի Գրիգորի: Յիպնայ վանքին մէջ նահատակուած է 1425 Մայիս 9ին. — Նօտարք, էջ 53:

2. — Միքայիլ Սպիսկոպոս, 14°. — Խաչիկեան, Յիշտ. ԺԵ. Դարի, Ա., էջ 644:

Յիպնայ վանքին մէջ զբոսնաւոր պարագողներ ալ տակաւ եղած են: Ծտիօթ անձերն են հետեւեալները.

Ա. — Գրիգոր Վրդ. Խլաթեցի, Մերեմն, նշ. Գրիչ, 1393ին, Յիպնայ վանքին մէջ աւարտած է մէկ Աւետարան, Յովհաննէս քահանայի խնդրանքով. — Խաչիկեան, Յիշտ. ԺԴ. Դարի, էջ 599:

Բ. — Յովհաննէս Կրօնաւոր, Գրիչ, որդի Ամիրի և Մամիսաթունի. 1408ին օրինակած է մէկ Գանձարան, Վարդան Կրօնաւորի փափաքով. — Խաչիկեան, Յիշտ. ԺԵ. Դարի, Ա., էջ 91-2:

Գ. — Մկրտիչ Գրիչ, աշակերտ Թումայ Կրօնաւորի. 1414ին օրինակած է մէկ Կցրդարան, Մկրտիչ քահանայի խնդրանքով. — Ջեռ. Ս. Թ. 2431:

Դ. — Գրիգոր Վարդապետ, Գրիչ, 1419ին օրինակած է մէկ Աւետարան, Յովհաննէս Գահանայի համար. — Խաչիկեան, Յիշտ. ԺԵ. Դարի, Ա., էջ 224-5:

Ե. — Յովհաննէս Կրօնաւոր, Գրիչ, 1450-57, որդի Յովհաննէսի և Ստոյայի, օրինակած է

1. — Աւետարան, 1450ին, միայնակապ Կարապետի փափաքով. — Նօտարք, Թ. 182, էջ 166: Լալայեան, Յուլիան, Յիշտ. Վասպուրականի, էջ 405: Խաչիկեան, Յիշտ. ԺԵ. Դարի, Ա., էջ 644:

2. — Մատոց, 1457ին, տառուէր Զաւրիկ-Յովհաննէսի համար. — Խաչիկեան, ԺԵ. Դարի Յիշտ., Մասն. Բ., էջ 80:

Ձ. — Յովհաննէս Կրօնաւոր, Տարեգիր, 1451. — Փիրղալէմիան կը ծանօթագրէ, օրին՝ տնայէն թուի թէ՛ սոյն Յաննէս Կրօնաւորն է 182 թիւ Աւետարանի գրիչն. — Նօտարք, էջ 167:

Յիւսասակարան Մկրտիչ Գրիչի, Ջեռ. Ս. Թ. 2431, էջ 417-8:

Փոռք Ամենատուր Երբորդութեան Հօր և Որդոյ և Հոգոյի Որոյս, որ ետ գաւառութիւն տկարիս հասանելի լի վերջ Կցրդաւանին՝ ի վանքս Յիպնա ընդ հովանեաւ Սուրբ Կաթողիկէիս Սուրբ Ստեփանոսի, և վասիլ Թադաւորի Սուրբ Նշանիս, ձեռամբ յովհաննէս և անարհեստ գրչի Մկրտիչի խընդրս սրբասնեալ քահանայի Մկրտիչի վայելուանձնի իւրոյ և յիշատակ ծնօղաց իւրոց:

Արդ աղաչեալք զամենհոսեան որք օկտիք ի սմանէ կամ զաղափարէք յիշեցէք ի սուրբ յաղթս ձեր զհայրն իւր զՅաննէս քահանայ փոխեցեալն առ Քրիստոս և թողութիւն հայեցեցէք նմա, և զհրաքսն իւր զՄովսէս և զՆազարն. և որ զԱստուած ողորմին ասէ՛ Աստուած իւրն ողորմեցի, ամէն:

Եւ զուսուցիչն իմ զԹումայ Կրօնաւորն յիշեցէք ի Քրիստոս:

Ի թվին ԳԿԴ [= 1414]:

Այլ և օրինակիս շնորհողի Յովհաննէս սրբասնեալ քահանայի, Աստուածն ամեն. նայիլ պարգեւէ նմա զիւր արքայութիւնն՝ իւրն և ծնօղաց իւրոց ամէն: Եւ զձաղկեալ գաւազն իւր ընդ երկայն աւուրս առնէ Աստուած: Ամէն և եղիցիս:

Այս ձեռագիրն ալ կը պարունակէ Սահակոսիտ Սիւնեցիի գրած ձրքունի Մարիամ անապական տաճարս կցուրդ (էջ 274-7), զոր ժամանակին հրատարակած ենք, առնելով մեր թ. 1741 ձեռագրէն (Տեա Լուսկ, 1951, էջ 366):

Ն. ԵՊՍ. ԾՈՂԱԿԱՆ